

ebből a beásásból gyűjtöttük össze. A csontvázak antropológiai vizsgálat alatt állnak, ezért korukra, haláluk körülményeire vonatkozó pontosabb adatokat csak a vizsgálatok elvégzését követően adhatunk.

Az objektumokból előkerült leletanyag mennyisége igen jelentős. A legnagyobb számban kerámiatöredékeket gyűjtöttünk. A középső neolitikum időszakában a házi kerámiára a pelyvás soványítású, sárgásbarnára, barnára égetett, vastag falú darabok jellemzőek, melyeket sokszor mély hullámos vonalakkal díszítettek. Több gödörből került elő kiöntöcsöves töredék. Szinte minden újkőkori gödörben megtalálhatóak a perem alatti lyuk-soros példányok, néhány esetben lelógó bütyökkel kombinálva.

A finomkerámiát gondosan kidolgozták, az edények fala egészen vékony, fényes felületű. A leletanyagban tipikusak az ún. bomba formájú edények. A díszítésnél a sűrű vonalkázás figyelhető meg, melyek U, V formát mutató ún. „kapumotívumok”. Az edény peremét, de sokszor az alját is cickakk, vagy egyenes vonalú bekarcolással zárták le. Gyakori a tüzdelt díszítés is. Néhány töredéken festés nyoma is megfigyelhető. Az inkrusztáció mellett találtunk olyan töredéket is, melynél a külső és belső felületet egyaránt vörösre festették, majd fényezték.

A lelőhelyen számottevő a kőeszközkészlet is. Nyersanyaguk előzetes megfigyelések alapján obszidián, hidro- és limnokvarcit. A legtöbb gyártási hulladék, szilánk és magkő, de nagyon szép kőpengéket is találtunk. A településről nagyobb méretű őrlőkőalap és több őrlőkőtöredék is előkerült.

A badeni objektumok (tároló- és hulladékgödörök) száma elenyésző az újkőkorihoz képest, mégis gazdag leletanyag jellemzi ezt az időszakot is. A házi kerámia készítéséhez már inkább homokot használtak. Több ép edény került ki a gödörből, melyek közül fontos megemlíteni a kis csuprokat, mericéket. Gyakori motívum a korszakra jellemző kannelúra, hálóminta és pontsoros díszítés. A fakerekes szekerek késő rézkori megjelenésére utal az ásatás során előkerült díszített kocsikerék. Pattintott és csiszolt kőeszközök a rézkori gödörökben is jelen vannak. Az obszidiánból készült pengék, magkövek mellett gyakoriak a csiszolt csonteszközök (árok, tűk) is.

A feltárással sikerült biztosan meghatározni a lelőhely É-i határát (Széchenyi u.), D-i széle feltehetően a Vasút utca (esetleg az utca másik oldalán, a házak, kertek) alatt is folytatódik, míg K-i irányban a kerékpárúttal párhuzamosan kialakított park fedheti a települést.

A Kassai u. túloldalán 2006-ban egy másik újkőkori és középkori lelőhelyet regisztrált Pusztai Tamás,²⁷ elképzelhető, hogy a két lelőhely összetartozik. A település Ny-i irányban is biztosan folytatódik, a helybeli lakosok elmondása alapján kertjeikben gyakran találnak kerámiatöredékeket.

Munkatársak: Miskolczi Melinda régész; Hajdú Melinda régészhallgató (ELTE Régészettudományi Intézete); Sáfrány Andrásné, Nagy S. József rajzoló, Nagy Zoltán régésztechnikus (Herman Ottó Múzeum).

KOÓS JUDIT

125. Hidvégardó, Malom-szög

(KÖH 90221)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) N, Ú

A Sajó–Bódva-völgyére vonatkozó, 2011 év elején kihirdetett vészhelyzet és az ehhez kapcsolódó árvízmentesítések során „azonnali feltárásokat” végeztünk Hidvégardó határában 2011. április 13-án és 27–28-án.

A legészakabbi Bódva menti árvízvédelmi töltés, a bódvalenkei szükségtározó gátnyomvonalának építése során néhány faszenes, sötét foltra bukkantunk, bennük szórványos régészeti leletanyaggal. A korábban ismeretlen lelőhelyet a nyomvonal humuszolása során azonosítottuk. A terület lapos, árvízzel veszélyeztetett, egyetlen kiemelkedés sem látszik rajta. Bár ma a folyó bal partjára esik, a légi fotókon látható egykori mederkanyarulatok szerint a történeti korokban ez a rész a Bódva É-i partját alkotta.

A közel 200 m hosszan elnyúló, ritkás lelőhelyen áprilisban leletmentést végeztünk. Az objektumok zöme kormos, faszenes betöltésű gödör volt. Az esetek többségében ovális alakú gödröket a 9. században létesítették. Faszenes, kormos betöltésük révén egy nagyobb égésre, tűzvészre gyanakodhatunk, mely talán az egész telep felhagyásához vezetett. A gödrök mellett két kemencét is találtunk, az egyik nagy méretű, négyszögletes, míg a másik kerek alaprajzú volt. Mindkettő gyengén átégett volt, cseréptapasztást egyik alján sem tapasztaltunk. A kerek kemencéhez egy munkagödör is csatlakozott. A négyszögletes forma feltehetőleg nem sütés-főzéshez szolgált, inkább valamilyen ismeretlen, talán ipari jellegű feladata lehetett.

A gödörből előkerülő nagyszámú, a 9. századra keltezhető kerámia hullámvonalköteggel, valamint sűrűn bekarcolt vonalköteggel díszített volt; előbukkantak egy díszített csonttárgy apróra tört töredékei is. (Az azóta elvégzett restaurálás során egy teljesen kiegészíthető, szarvasagancs elágazásából készített só-, vagy készsége tartót sikerült belőle rekonstruálni. *(Az illusztrációt lásd a borítón!)* A gödrök betöltésében több helyen találtunk ércdarabokat, melyek csekély vastartalma miatt feltehetően gyeppvasércek voltak. Ezeket a történeti korokban a lápos vidékeken, a felső talajrétegekben gyűjtögettek és kevés vastartalmát kohósítással nyerték ki. Mivel a lelőhely környezetében a Bódva ma is mély fekvésű rétterületek között folyik, így bizonyára nem tévedünk, ha a gyeppvasércet helyben talált nyersanyagunk tartjuk. A 9. századi lelőhelyen több újkori beásást is azonosítottunk, melyek 19. századi eredetű tanyaszerű épületekhez tartoztak. Ezen épületek nyomait az ásatáson kívül is megtaláltuk.

A terület földrajzi elnevezése alapján elképzelhető, hogy ez a Bódva mellett álló tanya egykoron malomként funkcionált.

SZÖRÉNYI GÁBOR ANDRÁS

126. Homrogd, Észak

(KÖH 80775)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) N, Kú?, Ú?

A lelőhely Homrogdtól É-ra, a Vadász-patak K-i partján fekvő domb lábánál található. A Kupa és Homrogd közötti optikai kábel-összeköttetés kiépítése során 2011. október 27-én végzett régészeti megfigyelés alkalmával került elő, feltárását 28-án

27 HOM Rég. Ad.: 4111-06